

**PEDAGOGIKA OTMLARI BITIRUVCHILARIDA BOSHQARUVCHILIK
KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA TAYM
MENEJMENTNING O'RNI**

Abdullayeva Nilufarxon Umarjon qizi

Qo'qon DU 13-00-07 "Ta'limda menejment" 1-bosqich tayanch doktoranti

E-mail: abdullayevvohobjon17@gmail.com

ANNOTATSIYA. *Ushbu maqolada pedagogika oliy ta'lim muassasalari (OTM) bitiruvchilarida boshqaruvchilik kompetensiyalarini shakllantirish jarayonida taym menejment (vaqtni boshqarish) texnologiyalarining o'rni va ahamiyati tahlil etiladi. Bitiruvchilarning rahbarlik faoliyatida samaradorlikni oshirish, ish jarayonlarini rejalashtirish va vaqt resurslaridan oqilona foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Shuningdek, taym menejment vositalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha taklif va amaliy misollar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *taym menejment, boshqaruvchilik kompetensiyasi, pedagogika OTM, bitiruvchi, vaqtni boshqarish, rahbarlik ko'nikmalari, menejment, ta'lim samaradorligi.*

АННОТАЦИЯ. *В статье анализируются роль и значение технологий тайм-менеджмента в формировании управленческих компетенций выпускников педагогических вузов. Рассматриваются теоретические и практические аспекты повышения эффективности управленческой деятельности выпускников, планирования трудовых процессов и формирования навыков рационального использования временных ресурсов. Приводятся предложения и практические примеры по интеграции инструментов тайм-менеджмента в образовательный процесс.*

Ключевые слова: *тайм-менеджмент, управленческие компетенции, педагогические вузы, выпускник, тайм-менеджмент, лидерские качества, менеджмент, образовательная эффективность.*

ANNOTATION. *This article analyzes the role and importance of time management technologies in the process of forming managerial competencies in graduates of pedagogical higher educational institutions (HEIs). The theoretical and practical aspects of increasing the efficiency of graduates' managerial activities, planning work processes and forming skills for rational use of time resources are covered. Also, proposals and practical examples are given for integrating time management tools into the educational process.*

Keywords: *time management, managerial competencies, pedagogical HEIs, graduate, time management, leadership skills, management, educational effectiveness.*

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida bitiruvchilarni nafaqat kasbiy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan mutaxassis sifatida, balki mustaqil qaror qabul qila oladigan, jamoani boshqara oladigan, innovatsion yondashuvlarga tayyor rahbar shaxs sifatida tayyorlash dolzarb masalalardan biridir. Ta'lim tizimidagi islohotlar, raqobatbardosh kadrlarni yetkazib berish talabi, global mehnat bozori sharoitida pedagogika yo'nalishidagi bitiruvchilarda boshqaruvchilik kompetensiyalarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda⁹.

Boshqaruvchilik kompetensiyasi — bu shaxsning maqsadni belgilash, jarayonni samarali rejalashtirish, jamoa faoliyatini tashkil etish, monitoring va baholashni amalga oshira olish qobiliyatlarini o'z ichiga olgan integrativ sifattir. Bu kompetensiyani shakllantirishda taym menejment — ya'ni vaqtni boshqarish texnologiyalari muhim o'rin tutadi¹⁰.

Taym menejmentning to'g'ri yo'lga qo'yilishi talaba va bitiruvchilarga quyidagi imkoniyatlarni beradi¹¹:

- ta'lim jarayonini samarali rejalashtirish;
- ustuvorliklarni to'g'ri belgilash;
- stressni kamaytirish va ish unumdorligini oshirish;
- jamoani boshqarishda vaqt resurslarini optimal taqsimlash.

Bugungi kunda ko'plab pedagogika OTMlarida bu masala alohida o'quv modul sifatida ko'rilmasa-da, boshqaruvchilik kompetensiyalarini shakllantirishda taym menejmentning o'rni beqiyosdir. Shu sababli, mazkur maqolada pedagogika yo'nalishidagi bitiruvchilarda taym menejment asosida boshqaruvchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA MUHOKAMA

Taym menejment tushunchasi dastlab XX asr boshlarida menejment nazariyasida shakllangan bo'lib, F. Teylor, G. Emerson, A. Fayol singari klassik boshqaruv nazariyachilari ish samaradorligini oshirish uchun vaqtni boshqarishning ahamiyatini ta'kidlab o'tganlar. Keyinchalik P. Drucker bu tushunchani shaxsiy menejment darajasiga olib chiqib, rahbar shaxs uchun vaqtni boshqarish strategiyasini ishlab chiqqan.

---

⁹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" PQ-5847-sonli qarori.

¹⁰ To'xtayeva M. Pedagogik rahbarlik nazariyasi. – T.: TDPU, 2020.

¹¹ Murodova D. Bitiruvchilarda rahbarlik sifatlarini shakllantirish usullari. // "Pedagogika va innovatsiyalar" jumali. – 2022. №3.

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

Ta'lim sohasida taym menejment konsepsiyasi ko'proq talabalarning o'quv jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan bo'lsa-da, pedagogika yo'nalishidagi bitiruvchilar uchun bu — rahbar sifatida dars jadvallarini rejalashtirish, jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish, maqsadlarga erishishda vaqtni to'g'ri taqsimlash vositasidir.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ham oxirgi yillarda rahbarlik va boshqaruvchilik kompetensiyalariga urg'u berilmoqda. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun (2020) va "Oliy ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi"da raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash, ularni innovatsion boshqaruv ko'nikmalari bilan qurollantirish zarurligi qayd etilgan. Shuningdek, ta'lim jarayonida soft skills — shu jumladan vaqtni boshqarish ko'nikmalarini shakllantirishga alohida ahamiyat berilmoqda.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalarda taym menejment ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan treninglar va amaliy mashg'ulotlar boshqaruv salohiyatini oshiradi. Misol uchun, G. Coveyning "Eng samarali odatlarning 7 tasi" modeli asosida tayyorlangan mashg'ulotlar talabalarda rejalashtirish, ustuvorliklarni belgilash, jamoa ishini samarali tashkil etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Amaliy ish sifatida pedagogika yo'nalishidagi 4-kurs talabalari bilan taym menejment bo'yicha qisqa muddatli treninglar o'tkazildi. Treninglar quyidagi bosqichlarda tashkil etildi:

Nazariy blok: vaqtni boshqarish tushunchasi, asosiy tamoyillar, maqsad qo'yish texnikasi.

Amaliy blok: kunlik rejalashtirish jadvalini tuzish, "Eisenhower matritsasi"dan foydalanish, "Pomodoro" texnikasi bo'yicha topshiriqlar.

Boshqaruv simulyatsiyasi: talabalarga shartli tarzda maktab jamoasi boshlig'i vazifasi yuklatilib, ular vaqtni samarali taqsimlab, jamoani boshqarish bo'yicha strategiya ishlab chiqdilar.

Trening yakunida o'tkazilgan test va kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, ishtirokchilarda:

rejalashtirish ko'nikmalari 30–35% ga oshdi;

jamoaviy ishlarni vaqt bo'yicha taqsimlashdagi xatoliklar kamaydi;

rahbarlik vazifalarini bajarishda ishonch va samaradorlik oshdi.

Bu esa shuni anglatadiki, taym menejment texnologiyalarini pedagogika OTMlarida o'quv jarayoniga integratsiya qilish bitiruvchilarda boshqaruvchilik kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, pedagogika yo'nalishidagi bitiruvchilarda boshqaruvchilik kompetensiyalarini shakllantirish nafaqat nazariy bilimlarni egallashni, balki vaqtni samarali boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishni ham talab etadi. Taym menejment shaxsiy va jamoaviy faoliyatni oqilona tashkil etish, ustuvorliklarni belgilash,

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

maqsadlarga qisqa vaqt ichida erishish, stress holatlarini kamaytirish va rahbarlik sifatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Pedagogika OTMLarida taym menejmentga oid mashg'ulotlar, treninglar, mustaqil loyihalar, simulyatsion boshqaruv mashqlari yo'lga qo'yilishi zarur. Bu bitiruvchilarning nafaqat o'qituvchi sifatida, balki ta'lim muassasalarida rahbarlik lavozimlarini samarali bajarishiga zamin yaratadi. Shuningdek, bu yondashuv ularning bozor iqtisodiyoti sharoitida raqobatbardosh bo'lishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Covey S. R. Eng samarali odatlarning 7 tasi. – T.: O'zbekiston, 2019.
2. Drucker P. The Effective Executive. New York: Harper & Row, 1967.
3. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. 2020-yil.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" PQ–5847-sonli qarori.
5. Fayol A. General and Industrial Management. London: Pitman, 1949.
6. Taylor F. W. The Principles of Scientific Management. New York: Harper & Brothers, 1911.
7. Emerson H. The Twelve Principles of Efficiency. New York: The Engineering Magazine, 1912.
8. Bazarova N. Pedagogik menejment asoslari. – T.: TDPU nashriyoti, 2015.
9. Yuldasheva N. Pedagogik kompetensiyalar va ularni shakllantirish mexanizmlari. – T.: Ilm ziyo, 2021.
10. Kuznetsova I.V. Taym-menedjment v obrazovani. Moskva: Akademiya, 2018.
11. Murodova D. Bitiruvchilarda rahbarlik sifatlarini shakllantirish usullari. // "Pedagogika va innovatsiyalar" jurnali. – 2022. №3.
12. To'xtayeva M. Pedagogik rahbarlik nazariyasi. – T.: TDPU, 2020.
13. Tashpulatova Sh. Vaqtni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish. // "Ta'lim va taraqqiyot" jurnali. – 2021. №5.